

คู่มือ

การประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสีย
ของแหล่งกำเนิดมลพิษ

“ชุมชนคนทำดีปฏิบัติกาที่ดี ผู้สร้างมลพิษไม่ก่อมลพิษ”
โครงการติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษตามแนวคิด
พระราชรัฏฐ เพื่อส่งเสริมให้ปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม
ประจําปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

กุมภาพันธ์ 2562

ส่วนควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11

บทนำ

คู่มือการประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษ จัดทำขึ้นโดยเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม "ชุมชนคนทำดีปฏิบัติกาดี ผู้ก่อมลพิษไม่สร้างมลพิษ" ภายใต้ โครงการติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษตามแนวคิดประชารัฐ เพื่อส่งเสริมให้ปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือเชิดชูเกียรติคนทำดี ได้แก่ แหล่งกำเนิดมลพิษที่ระบายน้ำทิ้งเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือระบายน้ำทิ้งที่มีคุณลักษณะเป็นไปตามค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนด หรือมิได้ระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก รวมทั้งมีการบริหารจัดการน้ำเสียจากการประกอบกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นประกอบไปด้วยเกณฑ์การประเมิน 11 เกณฑ์ รวมคะแนนจากการประเมิน ทั้งสิ้น 100 คะแนน ซึ่งเกณฑ์การประเมินดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นจากส่วนควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 – 16 แล้ว

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือที่จัดทำขึ้นนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการน้ำเสียจากการประกอบกิจการ รวมทั้ง เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่กำกับดูแลแหล่งกำเนิดมลพิษ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการจัดการน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษ ในความรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
หมวดที่ 1 เกี่ยวกับคู่มือการประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษ	1
1.1 ขอบเขตการใช้งานคู่มือ	1
1.2 ผู้ใช้งานและกลุ่มเป้าหมาย	1
1.3 นิยามศัพท์	2
หมวดที่ 2 เกณฑ์ประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษ	4
2.1 ข้อกำหนดขั้นพื้นฐาน	4
2.2 เกณฑ์การประเมิน และแนวทางตรวจสอบ	4
หมวดที่ 3 รูปแบบเอกสารการประเมินตนเอง	18
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งกำเนิดมลพิษ	18
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย	18
ส่วนที่ 3 รูปแบบเอกสารการประเมินตนเอง	19

หมวดที่ 1 เกี่ยวกับคู่มือการประเมินด้านการบริหารจัดการ น้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษ

1.1 ขอบเขตการใช้งานคู่มือ

คู่มือการประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นแนวทางในการสำหรับผู้ประเมิน (Auditor) ในการเข้าตรวจประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษ โดยใช้กับแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งเกณฑ์การประเมินที่จัดทำขึ้นมุ่งเน้นที่จะประเมินประสิทธิภาพในการควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

1.2 ผู้ใช้งานและกลุ่มเป้าหมาย

1.2.1 ผู้ใช้งานคู่มือ ได้แก่ ผู้แทนหน่วยงานหรือองค์กรที่ได้รับมอบหมายภารกิจให้เป็นผู้ประเมินการบริหารจัดการน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานพลังงานจังหวัด สำนักงานปกครองจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

1.2.2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ แหล่งกำเนิดมลพิษที่สมัครเข้าร่วมโครงการ ซึ่งจะต้องดำเนินการดูแลรักษา หรือปรับปรุงแก้ไขการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียของตนเองให้แล้วเสร็จ และมีความพร้อมก่อนที่คณะผู้ประเมิน (Auditor) จะเข้าตรวจประเมินประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำเสีย

1.3 นิยามศัพท์

1.3.1 แหล่งกำเนิดมลพิษ หมายถึง แหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

1.3.2 การระบายน้ำทิ้งเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หมายถึง แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการระบายน้ำทิ้งผ่านค่ามาตรฐานควบคุมที่กฎหมายกำหนด หรือมิได้ระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก

1.3.3 ผู้ประเมิน (Auditor) หมายถึง ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้เข้าตรวจประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษ

1.3.4 เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ หมายถึง เจ้าของกิจการ หรือผู้ครอบครองกิจการ ทั้งที่เป็นกิจการของเอกชนและกิจการของรัฐ เฉพาะที่เข้าข่ายเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

1.3.5 มลพิษ หมายถึง ของเสียวัตถุอันตรายและมลสารอื่น ๆ รวมทั้งกาก ตะกอนหรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือภาวะที่เป็นพิษภัย อันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ และให้หมายความรวมถึงรังสีความร้อน แสง เสียงกลิ่น ความสั่นสะเทือน หรือเหตุรำคาญ อื่น ๆ ที่เกิดหรือถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย

1.3.6 มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้ง หมายถึง ค่ามาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทต่างๆ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมวดที่ 2 เกณฑ์ประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสีย จากแหล่งกำเนิดมลพิษ

2.1 ข้อกำหนดขั้นพื้นฐาน

แหล่งกำเนิดมลพิษที่จะได้รับสิทธิการตรวจประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสียเพื่อรับเกียรติบัตรนั้น จะต้องมีการระบายน้ำทิ้งเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือในกรณีที่ระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งจะต้องมีค่าเป็นไปตามค่ามาตรฐานควบคุมตามที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีได้ระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก

2.2 เกณฑ์การประเมิน และแนวทางตรวจสอบ

เกณฑ์การประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษ ประกอบไปด้วย 11 เกณฑ์ย่อย รวม 100 คะแนน มีรายละเอียดหลักเกณฑ์และแนวทางประเมิน ดังนี้

เกณฑ์ข้อ 1. ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (8 คะแนน) (เลือกได้หลายข้อ)

วัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ดำเนินการจัดเก็บสถิติข้อมูลการใช้น้ำ ปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้น ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการบำบัดน้ำเสีย แนวทางดูแลรักษาระบบบำบัดน้ำเสียของตนเอง และควรมีการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งเพื่อประเมินประสิทธิภาพการทำงานของระบบบำบัด

น้ำเสียอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ ควรเปิดเผยข้อมูลวิธีการจัดการน้ำเสียและผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งให้ประชาชนรับทราบและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ที่	เกณฑ์	คะแนน	แนวทางประเมิน
1.1	มีข้อมูลปริมาณการใช้ น้ำ แหล่งน้ำใช้ และปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้น	2	- ตรวจสอบจากรายงานบันทึกสถิติการใช้ น้ำ ปริมาณน้ำเสีย
1.2	มีข้อมูลเกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสียที่ใช้ หรือวิธีการจัดการน้ำเสียจากการประกอบกิจการ	2	- แบบแปลน ผังระบบบำบัด - ข้อมูลการออกแบบระบบหรือคู่มือการดูแลรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย
1.3	มีข้อมูลผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำทิ้ง	2	- รายงานผลการตรวจวิเคราะห์น้ำทิ้ง อย่างน้อยปีละครั้ง
1.4	มีการเปิดเผยข้อมูลการจัดการน้ำเสียและผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำทิ้ง	2	- ติดบอร์ด, Website ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่ง

เกณฑ์ข้อ 2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษ (6 คะแนน) (เลือกได้หลายข้อ)

วัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง
แหล่งกำเนิดมลพิษ เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม
ในการแจ้งเหตุในกรณีที่เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการ
ประกอบกิจการ รวมทั้งสามารถแจ้งข้อเสนอนแนะหรือข้อคิดเห็นต่อ
แนวทางจัดการปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมจากแหล่งกำเนิดมลพิษ
โดยจัดให้มีช่องทางที่ประชาชนสามารถแจ้งเหตุหรือแจ้ง
ข้อเสนอนแนะ/ข้อคิดเห็น ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ที่	เกณฑ์	คะแนน	แนวทางประเมิน
2.1	มีช่องทางให้ประชาชน แจ้งข้อมูล หรือข้อ ร้องเรียนเมื่อเกิดผล กระทบจากการประกอบ กิจการ	3	- มีจุดรับเรื่องร้องทุกข์ , Hotline ฯลฯ ใดๆ อย่างใด อย่างหนึ่ง
2.2	มีช่องทางการรับฟัง ข้อเสนอนแนะข้อคิดเห็น ในการจัดการมลพิษจาก การประกอบกิจการ	3	- กล่องรับฟัง ข้อคิดเห็น, Web board, จัดประชุมชี้แจง เป็นระยะ ฯลฯ ใดๆ อย่างใด อย่างหนึ่ง

เกณฑ์ข้อ 3. ความรับผิดชอบต่อสังคม (10 คะแนน) (เลือก
ได้หลายข้อ)

วัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง
แหล่งกำเนิดมลพิษจัดให้มีกระบวนการนำเรื่องร้องเรียนผลกระทบ

ด้านสิ่งแวดล้อมจากการประกอบกิจการเข้าสู่การแก้ไขปัญหา โดยผู้ร้องเรียนได้รับคำชี้แจงและรับทราบผลการดำเนินการแก้ไขปัญหา รวมทั้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษดำเนินกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างสัมพันธภาพอันดีในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ที่	เกณฑ์	คะแนน	แนวทางประเมิน
3.1	มีกระบวนการตอบสนองเรื่องร้องเรียน โดยต้องมีกระบวนการนำเรื่องร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหา และผู้ร้องเรียนได้รับการชี้แจง	5	- ผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียน - กรณียังไม่เคยถูกต้องเรียนควรมีแผนการจัดการเหตุร้องเรียน เช่นแผนผังกระบวนการกำหนดระยะเวลาดำเนินการแต่ละขั้นตอน การมอบหมายผู้รับผิดชอบ การติดตามประเมินผล ฯลฯ
3.2	มีกิจกรรมการคืนประโยชน์ให้กับสังคม ในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา	5	- ผลการดำเนินกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมในรอบปี (ภาพ / สรุปรายการจัดกิจกรรม)

เกณฑ์ข้อ 4. สถิติการถูกร้องเรียนปัญหาผลกระทบจากการระบายน้ำเสีย (10 คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

วัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษให้ความสำคัญกับการป้องกันแก้ไขมิให้เกิดปัญหาเหตุร้องเรียนผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการประกอบกิจการ โดยจะพิจารณาจากข้อมูลสถิติการถูกร้องเรียนย้อนหลังเป็นเวลา 5 ปี ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ที่	เกณฑ์	คะแนน	แนวทางประเมิน
4.1	ในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาไม่เคยถูกร้องเรียนปัญหาผลกระทบจากน้ำเสียเลย	10	ประเมินจากสถิติการถูกร้องเรียน โดยพิจารณาข้อมูลการรับเรื่องร้องเรียนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค, สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชน
4.2	ในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา เคยถูกร้องเรียนปัญหาผลกระทบจากน้ำเสียไม่เกิน 2 ครั้ง	9	
4.3	ในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา เคยถูกร้องเรียนปัญหาผลกระทบจากน้ำเสีย 3 - 4 ครั้ง	8	

ที่	เกณฑ์	คะแนน	แนวทางประเมิน
4.4	ในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา เคยถูกร้องเรียนปัญหาผลกระทบจากน้ำเสียตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป	7	

เกณฑ์ข้อ 5. มาตรการควบคุมการระบายน้ำทิ้ง (10

คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

วัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบายน้ำทิ้งให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือในกรณีที่ระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอกลักษณะของน้ำทิ้งจะต้องมีค่าเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด สำหรับกรณีที่แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีได้ระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก ในการตรวจประเมินจะพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูล Water Balance รวมทั้งมาตรการในการป้องกันการรั่วไหลของน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก เช่น การเสริมคันดินขอบบ่อบำบัดน้ำเสีย ระบบแยกน้ำฝนกับน้ำเสีย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชุมชน ตลอดจนข้อมูลผลการวิเคราะห์น้ำทิ้งย้อนหลัง ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ที่	เกณฑ์	คะแนน	แนวทางประเมิน
5.1	ไม่ระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก และมีการตรวจสอบและป้องกันการรั่วไหลออกสู่ภายนอกในภาวะฉุกเฉิน เช่น มีคันดินล้อมรอบ มีการแยกน้ำฝนกับน้ำทิ้ง ฯลฯ	10	- ข้อมูล Water Balance - ตรวจสอบพื้นที่
5.2	ระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก มีมาตรการติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และผ่านมาตรฐานควบคุมทุกครั้ง	10	- สัมภาษณ์ ชุมชน - ผลการวิเคราะห์น้ำ
5.3	ระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก และผ่านค่ามาตรฐานควบคุมอย่างน้อยร้อยละ 60	8	ที่ย้อนหลัง
5.4	ไม่ระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก น้ำทิ้งปอดสุดท้ายผ่านค่ามาตรฐาน และไม่มีมาตรการป้องกันในภาวะฉุกเฉิน เช่นฝนตกหนัก (ซึ่งอาจมีน้ำทิ้งไหลออกสู่ภายนอกได้)	6	
5.5	ไม่ระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก น้ำทิ้งปอดสุดท้ายไม่ผ่านค่ามาตรฐาน และไม่มีมาตรการป้องกันในภาวะฉุกเฉิน เช่นฝนตกหนัก (ซึ่งอาจมีน้ำทิ้งไหลออกสู่ภายนอกได้)	5	

เกณฑ์ข้อ 6. การใช้ประโยชน์จากน้ำทิ้ง (10 คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ มีมาตรการนำน้ำทิ้งกลับไปใช้ประโยชน์ ตามหลักการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ซึ่งจะส่งผลให้มีปริมาณน้ำทิ้งที่ต้องบำบัดลดน้อยลง และเสียค่าใช้จ่ายในการบำบัดน้ำเสียน้อยลง ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ที่	เกณฑ์	คะแนน	แนวทางประเมิน
6.1	มีการนำน้ำทิ้งกลับไปใช้ประโยชน์มากกว่าร้อยละ 81	10	- ข้อมูลการใช้น้ำ (การจดมิเตอร์ น้ำประปา, บิลค่าน้ำ
6.2	มีการนำน้ำทิ้งกลับไปใช้ประโยชน์ร้อยละ 71 - 80	8	- ข้อมูลรูปแบบหรือวัตถุประสงค์ในการนำน้ำทิ้งไปใช้
6.3	มีการนำน้ำทิ้งกลับไปใช้ประโยชน์ร้อยละ 41 - 60	6	ประโยชน์ในแต่ละกิจกรรม
6.4	มีการนำน้ำทิ้งกลับไปใช้ประโยชน์ร้อยละ 21 - 40	4	- ตรวจสอบหน้างาน
6.5	มีการนำน้ำทิ้งกลับไปใช้ประโยชน์ไม่เกินร้อยละ 20	2	
6.6	ไม่มีการนำน้ำทิ้งกลับไปใช้ประโยชน์	0	

เกณฑ์ข้อ 7. การทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย (10 คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

วัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง แหล่งกำเนิดมลพิษ ดูแลรักษาระบบบำบัดน้ำเสียของตนเองให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ที่	เกณฑ์	คะแนน	แนวทางประเมิน
7.1	ระบบทำงานปกติ อุปกรณ์ต่างๆ ทำงานได้ตามปกติ	10	- รายงาน ทส.1-2 - ตรวจสอบพื้นที่ - ผลการวิเคราะห์น้ำทิ้งย้อนหลัง
7.2	มีอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการบำบัดน้ำเสียชำรุดและอยู่ในระหว่างการซ่อมแซม	8	- (หลักฐานการส่งซ่อม /ใบเสนอราคา ฯลฯ)
7.3	มีอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการบำบัดน้ำเสียชำรุดและยังมิได้ดำเนินการซ่อมแซมแต่ยังบำบัดน้ำเสียได้	5	- รายงาน ทส.1-2 - ผลการวิเคราะห์น้ำทิ้ง หรือสังเกตลักษณะทางกายภาพ
7.4	มีอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการบำบัดน้ำเสียชำรุดและยังมิได้ดำเนินการซ่อมแซมบำบัดน้ำเสียไม่ได้	0	- รายงาน ทส.1-2 - ผลการวิเคราะห์น้ำทิ้ง หรือสังเกตลักษณะทางกายภาพ

เกณฑ์ข้อ 8. การใช้สอยทรัพยากรอย่างเหมาะสม (10

คะแนน) (เลือกได้หลายข้อ)

วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองระบบบำบัดน้ำเสีย ดำเนินกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และพลังงานไฟฟ้า ซึ่งผลจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวจะมีส่วนช่วยลดมลพิษที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการได้ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ที่	เกณฑ์	คะแนน	แนวทางประเมิน
8.1	มีการดำเนินกิจกรรมหรือมีแผนดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน (ไฟฟ้า)	5	- ผลการจัดกิจกรรมหรือแผนการจัดกิจกรรมหรือมีการกำหนดมาตรการ
8.2	มีการดำเนินกิจกรรมหรือมีแผนดำเนินกิจกรรมการประหยัดน้ำใช้	5	- เอกสารอนุมัติโครงการ - การประกาศนโยบาย - มีข้อมูลสถิติการใช้พลังงานไฟฟ้า/น้ำย้อนหลัง

เกณฑ์ข้อ 9. มีการมอบหมายเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดูแลรักษา

ระบบบำบัดน้ำเสียอย่างชัดเจน (8 คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

วัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง แหล่งกำเนิดมลพิษ จัดให้มีผู้รับผิดชอบหลักในการดูแลรักษาระบบ บำบัดน้ำเสีย ทั้งนี้ การมีผู้รับผิดชอบหลักที่ชัดเจนจะทำให้เกิดความ ต่อเนื่องในการดูแลรักษาระบบ และเกิดการสั่งสมประสบการณ์ และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สามารถดูแลรักษาระบบบำบัดน้ำ เสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ที่	เกณฑ์	คะแนน	แนวทางประเมิน
9.1	มีการมอบหมาย เจ้าหน้าที่ดูแลระบบ เป็นลายลักษณ์อักษร	8	- หนังสือคำสั่ง หนังสือ มอบหมายหน้าที่ความ รับผิดชอบ
9.2	มีการมอบหมาย เจ้าหน้าที่ดูแลรักษา ระบบ (มอบหมายด้วย วาจา)	6	- มีผู้ดูแลระบบ แต่ไม่มี การมอบหมายเป็น ทางการ
9.3	จ้างช่างจากภายนอก หน่วยงาน เป็นครั้ง คราว ไม่มีการ มอบหมายเจ้าหน้าที่ ดูแลระบบ	6	- สัญญาจ้าง ใบสั่งจ้าง หนังสืออนุมัติการจัด จ้าง สำเนา ใบเสร็จรับเงิน
9.4	ไม่มีการมอบหมาย เจ้าหน้าที่ดูแลรักษา ระบบ แต่มีผู้ดูแลระบบ	4	- เจ้าของดูแลระบบเอง
9.5	ไม่มีผู้ดูแลระบบ	0	-

เกณฑ์ข้อ 10. ผู้ดูแลระบบบำบัดน้ำเสียเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในการดูแลรักษาระบบ (8 คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

วัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ มอบหมายบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในการดูแลรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย หรือพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้สามารถดูแลรักษาระบบบำบัดน้ำเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ที่	เกณฑ์	คะแนน	แนวทางประเมิน
10.1	มีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาระบบบำบัดน้ำเสียโดยตรง	8	- วุฒิบัตร และ/หรือ ใบรับรองการขึ้นทะเบียนผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย
10.2	ไม่มีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้อง แต่ผ่านการฝึกอบรมการดูแลรักษาระบบฯ มีความสามารถในการดูแลระบบ	6	- ตรวจสอบพื้นที่ - ใบรับรองการขึ้นทะเบียนผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย
10.3	ไม่มีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมมาก่อน แต่ดูแลระบบได้	4	- ตรวจสอบพื้นที่ + สัมภาษณ์ผู้ดูแลระบบ
10.4	ไม่มีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมมาก่อน ไม่สามารถดูแลระบบได้	0	- ตรวจสอบพื้นที่

เกณฑ์ข้อ 11. ความสม่ำเสมอในการดูแลรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย (10 คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

วัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง

แหล่งกำเนิดมลพิษ มีการตรวจสอบการทำงาน ของระบบบำบัดน้ำเสียต่อเนื่องเป็นประจำ เพื่อให้ระบบบำบัดน้ำเสียทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพน้ำทิ้งเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ที่	เกณฑ์	คะแนน	แนวทางประเมิน
11.1	มีการตรวจสอบการทำงาน ของระบบบำบัดน้ำเสียทุกวัน มีตาราง กำหนดการปฏิบัติงานรายวันที่ชัดเจน และมีการบันทึกข้อมูล เช่น การตรวจวัดค่า pH การตรวจวัด ปริมาณตะกอน การตรวจวัดคุณภาพน้ำรายวัน เป็นต้น	10	- เอกสารผลการตรวจสอบการทำงาน ของระบบฯ - รายงาน ทส.1-2 - ตรวจสอบพื้นที่ - สัทธิศการดูแลรักษาระบบฯ
11.2	มีการตรวจสอบการทำงาน ของระบบฯ สัปดาห์ละครั้ง (ไม่ทุกวัน)	8	
11.3	มีการตรวจสอบการทำงาน ของระบบฯ เดือนละครั้ง	6	
11.4	มีการตรวจสอบการทำงาน ของระบบฯ ปีละครั้ง	4	
11.5	ไม่มีการตรวจสอบการทำงาน ของระบบฯ เลย	0	

2.3 สรุปผลการตรวจประเมิน

เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่สมัครเข้าร่วมโครงการ จะต้องทำเอกสารการประเมินตนเองตามเกณฑ์การให้คะแนนในข้อ 2.2 โดยแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีผลคะแนนจากการประเมินตนเองตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป ผู้ประเมิน (Auditor) จะเข้าตรวจประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสียโดยจัดกลุ่มคะแนนผลการประเมินแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อมอบเกียรติบัตร ดังนี้

2.3.1 ผลการประเมิน “ระดับทอง” มีคะแนนประเมินตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป

2.3.2 ผลการประเมิน “ระดับเงิน” มีคะแนนประเมินในช่วงร้อยละ 80 - 89

2.3.3 ผลการประเมิน “ระดับทองแดง” มีคะแนนประเมินในช่วงร้อยละ 70 - 79

หมวดที่ 3 รูปแบบเอกสารการประเมินตนเอง

เพื่อให้แหล่งกำเนิดมลพิษที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม “ชุมชนคน
ทำดีปฏิบัติกาที่ดี ผู้ก่อมลพิษไม่สร้างมลพิษ” มีรูปแบบการจัดทำ
เอกสารการประเมินตนเองให้สอดคล้องกับเกณฑ์การตรวจประเมิน
จึงกำหนดรูปแบบเอกสารการประเมินตนเอง ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งกำเนิดมลพิษ

- 1.1 ชื่อแหล่งกำเนิดมลพิษ.....
ที่ตั้ง เลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....
Email.....
- 1.2 ประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษ.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย

- 2.1 อัตราการใช้น้ำของแหล่งกำเนิดมลพิษ.....ลบ.ม./วัน
2.2 ปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้น.....ลบ.ม./วัน
2.3 การระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก..(ระบุว่าจะระบายหรือไม่
ระบายออก)..... แหล่งรองรับน้ำทิ้งกรณีที่จะระบาย
ออก....(ระบุ เช่น ท่อระบายน้ำสาธารณะ/แหล่งน้ำชื่อ...../อื่นๆ)....
.....
2.4 ชนิดของระบบบำบัดน้ำเสีย.....

ส่วนที่ 3 รูปแบบเอกสารการประเมินตนเอง

เกณฑ์ข้อ 1. ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (8 คะแนน)

(เลือกได้หลายข้อ)

ที่	เกณฑ์	คะแนน เต็ม	ผลการ ดำเนินงาน	คะแนน ที่ได้	เอกสาร หลักฐาน
1.1					
1.2			-	-	-
1.3					
1.4					

เกณฑ์ข้อ 2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษ

(6 คะแนน) (เลือกได้หลายข้อ)

ที่	เกณฑ์	คะแนน เต็ม	ผลการ ดำเนินงาน	คะแนน ที่ได้	เอกสาร หลักฐาน
2.1					
2.2			-	-	-

เกณฑ์ข้อ 3. ความรับผิดชอบต่อสังคม (10 คะแนน) (เลือก

ได้หลายข้อ)

ที่	เกณฑ์	คะแนน เต็ม	ผลการ ดำเนินงาน	คะแนน ที่ได้	เอกสาร หลักฐาน
3.1					
3.2			-	-	-

เกณฑ์ข้อ 4. สถิติการถูกร้องเรียนปัญหาผลกระทบจากการระบายน้ำเสีย (10 คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

ที่	เกณฑ์	คะแนน เต็ม	ผลการ ดำเนินงาน	คะแนน ที่ได้	เอกสาร หลักฐาน
4.1					
4.2					
4.3					
4.4					

เกณฑ์ข้อ 5. มาตรการควบคุมการระบายน้ำทิ้ง (10
คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

ที่	เกณฑ์	คะแนน เต็ม	ผลการ ดำเนินงาน	คะแนน ที่ได้	เอกสาร หลักฐาน
5.1					
5.2					
5.3					
5.4					
5.5					

เกณฑ์ข้อ 6. การใช้ประโยชน์จากน้ำทิ้ง (10 คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

ที่	เกณฑ์	คะแนน เต็ม	ผลการ ดำเนินงาน	คะแนน ที่ได้	เอกสาร หลักฐาน
6.1					
6.2					
6.3					
6.4					
6.5					
6.6					

เกณฑ์ข้อ 7. การทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย (10
คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

ที่	เกณฑ์	คะแนน เต็ม	ผลการ ดำเนินงาน	คะแนน ที่ได้	เอกสาร หลักฐาน
7.1					
7.2					
7.3					
7.4					

เกณฑ์ข้อ 8. การใช้สอยทรัพยากรอย่างเหมาะสม (10 คะแนน) (เลือกได้หลายข้อ)

ที่	เกณฑ์	คะแนน เต็ม	ผลการ ดำเนินงาน	คะแนน ที่ได้	เอกสาร หลักฐาน
8.1					
8.2					

เกณฑ์ข้อ 9. มีการมอบหมายเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดูแลรักษา ระบบบำบัดน้ำเสียอย่างชัดเจน (8 คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

ที่	เกณฑ์	คะแนน เต็ม	ผลการ ดำเนินงาน	คะแนน ที่ได้	เอกสาร หลักฐาน
9.1					
9.2					
9.3					
9.4					
9.5					

เกณฑ์ข้อ 10. ผู้ดูแลระบบบำบัดน้ำเสียเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในการดูแลรักษา ระบบ (8 คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

ที่	เกณฑ์	คะแนน เต็ม	ผลการ ดำเนินงาน	คะแนน ที่ได้	เอกสาร หลักฐาน
10.1					
10.2					
10.3					
10.4					

เกณฑ์ข้อ 11. ความสม่ำเสมอในการดูแลรักษาระบบบำบัด
น้ำเสีย (10 คะแนน) (เลือกเพียงข้อเดียว)

ที่	เกณฑ์	คะแนน เต็ม	ผลการ ดำเนินงาน	คะแนน ที่ได้	เอกสาร หลักฐาน
11.1					
11.2					
11.3					
11.4					

สรุปคะแนนการประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสีย

ข้อ	เกณฑ์	คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้
1	ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร	8	
2	ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา มลพิษ	6	
3	ความรับผิดชอบต่อสังคม	10	
4	สถิติการถูกร้องเรียนปัญหาผลกระทบจาก การระบายน้ำเสีย	10	
5	มาตรการควบคุมการระบายน้ำทิ้ง	10	
6	การไปใช้ประโยชน์จากน้ำทิ้ง	10	
7	การทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย	10	
8	การใช้สอยทรัพยากรอย่างเหมาะสม	10	

สรุปคะแนนการประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสีย

ข้อ	เกณฑ์	คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้
9	มีการมอบหมายเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดูแลรักษา ระบบบำบัดน้ำเสียอย่างชัดเจน	8	
10	ผู้ดูแลระบบบำบัดน้ำเสียเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในการดูแลรักษา ระบบ	8	
11	ความสม่ำเสมอในการดูแลรักษา ระบบ บำบัดน้ำเสีย	10	
รวมคะแนน		100	

สรุปผลการประเมิน

☐	ระดับทอง (ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป)
☐	ระดับเงิน (ระหว่างร้อยละ 80 – 89)
☐	ระดับทองแดง (ระหว่างร้อยละ 70 – 79)

คู่มือการประเมินด้านการบริหารจัดการน้ำเสีย ของแหล่งกำเนิดมลพิษ

ที่ปรึกษา

1. นายฮาเล็ม เจะมาริกัน ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11
2. นายณพงศ์ สถิติโรภาส ผู้อำนวยการส่วนควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

จัดทำเนื้อหาและรวบรวมรูปแบบโดย

นายบัญญัติ ขุนสูงเนิน นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11 (นครราชสีมา)

ถนนพลล้าน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

โทรศัพท์ 04 4242 818 โทรสาร 04 4243 480

www.reo11.mnre.go.th/